

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous)
Shivajinagar, Pune – 5
B.A. (Marathi) Second Year
Semester - 3 - तिसरे सत्र
(2023 Course under NEP 2020)
Marathi Major Mandatory (Paper 5)

Course Code : 23ArMarU3101

Course Name : आधुनिक मराठी कादंबरी

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week

Credit : 04

Examination Scheme: CIA : 40 Marks

End-Sem : 60 Marks

Course Objectives:

• **To Study :**

१. कादंबरी या साहित्यप्रकाराचा अभ्यास करणे.
२. मराठी कादंबरीलेखन परंपरेचा अभ्यास करणे.
३. कादंबरी आणि इतर साहित्यप्रकारातील साम्य व भेद अभ्यासणे.
४. मराठीतील निवडक कादंबरीचा अभ्यास करणे.
५. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या कादंबरीच्या सहाय्याने कादंबरी हा साहित्यप्रकार ध्यानात घेणे.
६. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या कादंबरीच्या सहाय्याने कादंबरीलेखनाचे महत्त्व ध्यानात घेणे.

• **To learn :**

१. कादंबरी या साहित्यप्रकाराधारे साहित्यप्रकार ही संकल्पना शिकणे.
२. मराठी कादंबरीलेखन परंपरेच्या आधारे मराठी साहित्यलेखन परंपरा शिकणे.
३. मराठीतील महत्त्वपूर्ण कादंबरीकारांच्या लेखनातील मध्यवर्ती सूत्र शिकणे.
४. कादंबरी लेखनप्रक्रिया आणि विवेचनाची सूत्रे आशयाविष्काराच्या दृष्टीने शिकणे.

Course Outcomes :

On completion of the course, student will be able to :

• **Design**

१. विद्यार्थी कादंबरीच्या माध्यमातून साहित्यलेखन करू शकतील.
२. विद्यार्थी मराठी कादंबरीलेखन परंपरेचा अन्वयार्थ लावण्यास शिकतील.
३. प्रत्यक्ष कादंबरीलेखन करतील.
४. विद्यार्थ्यांच्या साहित्य (कादंबरी) विश्लेषणाच्या कक्षा रुंदावतील.
५. मराठी भाषा आणि साहित्यासंबंधी रुची निर्माण होईल.
६. कादंबरीचे मूल्यांकन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

• **Apply linguistic theory**

१. विद्यार्थी कादंबरीतील वातावरण, प्रदेश या अनुषंगाने भाषेतील बदलाचे निरीक्षण करू शकतील.

२. साहित्याची चिकित्सा भाषा आणि बोलींच्या आधारे करण्यास शिकतील.
३. लिंग, वय आणि सामाजिक परिस्थिती यांचा साहित्य, पर्यायाने सामाजिक व्यवहारांवर होणारे बदल समजून घेण्यास शिकतील.
४. विद्यार्थ्यास स्थूलपणे मराठी साहित्य, मराठी भाषा आणि मराठी संस्कृती यांचा क्रमशः परिचय आणि आकलन होईल.

Course Content

घटक क्रमांक	साहित्यप्रकार आणि कादंबरी	एकूण तास
१.	१. साहित्यप्रकार : संकल्पना परिचय २. कादंबरी : साहित्यप्रकार परिचय ३. कादंबरी आणि इतर साहित्यप्रकार	१०
घटक क्रमांक	कादंबरी : स्वरूप, लेखन परंपरा आणि वैशिष्ट्ये	एकूण तास
२.	१. मराठी कादंबरीलेखनाचे स्वरूप : १. कादंबरीचे घटक २. कादंबरीचे प्रकार २. मराठी कादंबरीलेखनाची परंपरा ३. मराठी कादंबरीलेखनाची वैशिष्ट्ये	१०
घटक क्रमांक	कादंबरीचा अभ्यास : अवकाळी पावसाच्या दरम्यानची गोष्ट - आनंद विंगकर	एकूण तास
३.	१. अवकाळी पावसाच्या दरम्यानची गोष्ट या कादंबरीतील अनुभवविश्व	१०
घटक क्रमांक	कादंबरीचा अभ्यास : अवकाळी पावसाच्या दरम्यानची गोष्ट	एकूण तास
४.	२. अवकाळी पावसाच्या दरम्यानची गोष्ट या कादंबरीतील व्यक्तिरेखा	१०
घटक क्रमांक	कादंबरीचा अभ्यास : अवकाळी पावसाच्या दरम्यानची गोष्ट	एकूण तास
५.	३. अवकाळी पावसाच्या दरम्यानची गोष्ट या कादंबरीतील वातावरण	१०
घटक क्रमांक	कादंबरीचा अभ्यास : अवकाळी पावसाच्या दरम्यानची गोष्ट	एकूण तास
६.	४. अवकाळी पावसाच्या दरम्यानची गोष्ट या कादंबरीतील निवेदन आणि भाषाशैली	१०

संदर्भ ग्रंथ:

- १) अवकाळी पावसाच्या दरम्यानची गोष्ट - आनंद विंगकर, लोकवाङ्मय गृह, २०११.
- २) हस्तक उषा, 'साहित्य अध्यापन आणि प्रकार' (वा.ल. कुलकर्णी, गौरव ग्रंथ) मौज प्रकाशन, मुंबई.
- ३) जोग रा. श्री., 'मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ५', भाग - १, मराठी साहित्य परिषद, पुणे, १९७३.
- ४) थोरात हरिश्चंद्र, 'कादंबरी : एक साहित्यप्रकार', शब्द पब्लिकेशन्स, मुंबई, २०१०.
- ५) राजाध्यक्ष विजया (समन्वयक), 'मराठी वाङ्मयकोश - खंड ४' (समीक्षा संज्ञा), महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.
- ६) नेमाडे भालचंद्र, 'मराठी साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप', पॉप्युलर प्रकाशन, १९८६.
- ७) बांदिवडेकर चंद्रकांत, 'मराठी कादंबरी : चिंतन आणि समीक्षा', मेहता पब्लिकेशन्स, पुणे, द्वि.आ. १९९६.

- ८) गाडगीळ गंगाधर, 'साहित्याचे मानदंड', पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६२.
- ९) गणोरकर प्रभा, 'संज्ञा संकल्पना कोश', ग.रा. भटकळ फाऊण्डेशन, मुंबई, २००१.
- १०) घवी रवींद्र, 'प्रदक्षिणा खंड-२', कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन पुणे, १९९१.
- ११) जाधव रा.ग., 'मराठी विश्वकोश खंड - ३', महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, १९७६.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous)
Shivajinagar, Pune – 5
B.A. (Marathi) Second Year
Semester - 3 - तिसरे सत्र
(2023 Course under NEP 2020)
Marathi Major Mandatory (Paper 6)

Course Code : 23ArMarU3102

Course Name : आधुनिक मराठी कविता

Teaching Scheme: TH: 2 Hours/Week

Credit : 02

Examination Scheme: CIA : 20 Marks

End-Sem : 30 Marks

Course Objectives:

• **To Study :**

१. कविता या साहित्यप्रकाराचा अभ्यास करणे.
२. मराठी कवितालेखन परंपरेचा अभ्यास करणे.
३. कविता आणि इतर साहित्यप्रकारातील साम्य व भेद अभ्यासणे.
४. मराठीतील निवडक कवितेचा अभ्यास करणे.
५. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या कवितेच्या सहाय्याने कादंबरी हा साहित्यप्रकार ध्यानात घेणे.
६. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या कवितेच्या सहाय्याने कवितालेखनाचे महत्त्व ध्यानात घेणे.

• **To learn :**

१. कविता या साहित्यप्रकाराधारे साहित्यप्रकार ही संकल्पना शिकणे.
२. मराठी कवितालेखन परंपरेच्या आधारे मराठी साहित्यलेखन परंपरा शिकणे.
३. मराठीतील महत्त्वपूर्ण कवितेच्या लेखनातील मध्यवर्ती सूत्र शिकणे.
४. कवितालेखनप्रक्रिया आणि विवेचनाची सूत्रे आशयाविष्काराच्या दृष्टीने शिकणे.

Course Outcomes :

On completion of the course, student will be able to :

• **Design**

१. विद्यार्थी कवितेच्या माध्यमातून साहित्यलेखन करू शकतील.
२. विद्यार्थी मराठी कवितालेखन परंपरेचा अन्वयार्थ लावण्यास शकतील.
३. प्रत्यक्ष कवितालेखन करतील.
४. विद्यार्थ्यांच्या साहित्य (कविता) विश्लेषणाच्या कक्षा रुंदावतील.
५. मराठी भाषा आणि साहित्यासंबंधी रुची निर्माण होईल.
६. कवितेचे मूल्यांकन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

• **Apply linguistic theory**

१. विद्यार्थी कवितेतील वातावरण, प्रदेश या अनुषंगाने भाषेतील बदलाचे निरीक्षण करू शकतील.

२. साहित्याची चिकित्सा भाषा आणि बोलींच्या आधारे करण्यास शिकतील.
३. लिंग, वय आणि सामाजिक परिस्थिती यांचा साहित्य, पर्यायाने सामाजिक व्यवहारांवर होणारे बदल समजून घेण्यास शिकतील.
४. विद्यार्थ्यांस स्थूलपणे मराठी साहित्य, मराठी भाषा आणि मराठी संस्कृती यांचा क्रमशः परिचय आणि आकलन होईल.

Course Content

घटक क्रमांक	साहित्यप्रकार आणि कविता	एकूण तास
१.	१. साहित्यप्रकार : संकल्पना परिचय २. कविता : साहित्यप्रकार परिचय ३. कविता आणि इतर साहित्यप्रकार	०६
घटक क्रमांक	कवितेचा अभ्यास : सौंदर्योत्सव - संपा. प्रा.गो.म.कुलकर्णी, डॉ.सुषमा करोगल	एकूण तास
२.	१. सौंदर्योत्सव : बा. भ. बोरकर यांच्या कविता १.क्षितिजाकडे २.मुशाफिरा! ३.एक सायंचित्र ४.सरिंवर सरी आल्या ग ५.जपानी रमलाची रात्र ६.शांतीचा जयजयकार ७.जीवन त्यांना कळलें हो ८.तेथे कर माझे जुळती ९.ज्ञानदेव गेले तेव्हां १०. मज लोभस हा इहलोक हवा	१२
	२. सौंदर्योत्सव : शांता शेळके यांच्या कविता १.तोच चंद्रमा नभात २.धृष्ट ३.पैठणी ४.सावल्यांच्या बाहुल्या ५.वेशीतून ६.फुले ७.हळद पिवळी उन्हे ८.माय ९.आपापला स्वतंत्र चंद्र १०. असेन मी नसेन मी	१२

संदर्भ ग्रंथ :

१. सौंदर्योत्सव - संपा. गो.म.कुलकर्णी, सुषमा करोगल, कर्मवीर प्रकाशन पुणे, द्वि.आ.२००९.
२. कवितेचा शोध, वसंत पाटणकर
३. कविता : संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा - वसंत पाटणकर
४. काही मराठी कवी: जाणिवा आणि शैली सुधीर रसाळ

५. अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन - अक्षयकुमार काळे
६. मराठी कविता आणि आधुनिकता यशवंत मनोहर
७. मराठी कविता : स्वरूप आणि विवेचन निशिकांत ठकार
८. साठोत्तरी कविता आणि कवी रा. ग. जाधव
९. स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता संपादक सुषमा करोगल
१०. कविता आणि प्रतिमा - सुधीर रसाळ
११. मराठी काव्याचे मानदंड - भाग १.२ स. रा. गाडगीळ
१२. अरुण कोलटकरांची मराठी कविता, वैजयंतीमाला जाधव, अभिरुची प्रकाशन पुणे, द्वि.आ.२०२३.
१३. शांता शेळके यांचे काव्यविश्व - भाग १ आणि २ संपा. संपा. वैजयंतीमाला जाधव व शशिकांत चौधरी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
१४. कवितेविषयी - वसंत आबाजी डहाके
१५. केशवसुत समीक्षा संपा. नाडकणी, कामत व इतर
१६. दोन परंपरा - द. भ. कुलकर्णी
१७. सुर्वे सुर्वे संपा. वसंत शिरवाडकर
१८. सुर्वे यांचे विद्यापीठ संपा. पुष्पा राजापुरे तापस
१९. मराठी साहित्य: प्रेरणा व स्वरूप संपा. गो. मा. पवार, म. द. हातकणंगलेकर
२०. स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता (१९४५ ते १९६०) - संपा. वसंत पाटणकर
२१. स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता (१९६१ ते १९८०) संपा. तु. शं. कुलकर्णी
२२. साहित्य : अध्यापन आणि प्रकार संपा. संपा. श्री. पु. भागवत आणि इतर
२३. आधुनिक मराठी कविता: काही रूपे, काही रंग गो. म. कुलकर्णी
२४. आधुनिक मराठी काव्य उद्गम, विकास आणि भवितव्य - दि. के. बेडेकर
२५. कवितारती - विजया राजाध्यक्ष
२६. तीन अर्वाचीन कवी: मार्क्सवादी दृष्टिक्षेप स. त्र्यं. कुल्ली
२७. मराठी कविता : १९४५ ते १९६० रा. श्री. जोग
२८. मराठी कविता : नवी वळणे प्रकाश देशपांडे केजकर
२९. केशवसुतांची काव्यदृष्टी - दि. के. बेडेकर
३०. केशवसुतांचे अतरंग - व. दि. कुलकर्णी
३१. नारायण सुर्वे यांची कविता दिगंबर पाध्ये
३२. सुर्वे - नारायण सुर्वे यांच्या समग्र कविता प्रस्तावना : दिगंबर पाध्ये
३३. निवडक नारायण सुर्वे - संपा. कुसुमाग्रज
३४. नारायण सुर्वे यांची कविता आणि काव्यदृष्टी मनोज तायडे
३५. लोककवी नारायण सुर्वे - संपा. बाळ देसाई
३६. नारायण सुर्वे यांची कविता - दिगंबर पाध्ये
३७. सूर्ययुगाची सुरुवात - एस. एस. भोसले

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
First Year of B.A.
(2023 Course under NEP 2020)

VSC

तृतीय सत्र

Course Code : 23ArMarU3501 Course Name : ग्रंथ निर्मितिप्रक्रिया

Teaching Scheme: TH: 2 Hours/Week

Credit 02

Examination Scheme: CIA : 20 Marks

End-Sem : 30 Marks

Prerequisite Courses:

- कोणत्याही शाखेतून बारावी उत्तीर्ण विद्यार्थी

Course Objectives:

- To Study

१. ग्रंथ निर्मितिप्रक्रियेचा अभ्यास करणे.
२. ग्रंथ निर्मितिप्रक्रियेमध्ये समाविष्ट असणाऱ्या अनेक व्यक्ती-संस्थांचा सहभाग ध्यानात घेणे.
३. मराठीतील ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेचा इतिहास अभ्यासणे.
४. मराठी ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेतील स्थित्यंतरे स्पष्ट करणे.

- To learn

१. ग्रंथनिर्मितिप्रक्रिया आणि त्यासंबंधीच्या विविध गोष्टी शिकणे.
२. मराठीतील ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेची परंपरा शिकणे.
३. ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेतील प्रारंभबिंदूवरील गोष्टी शिकणे.
४. ग्रंथनिर्मिता म्हणून ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेतील विविध टप्पे शिकणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

- Design

१. विद्यार्थ्यांच्या मध्ये ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेचा विश्वास तयार होईल.
२. ग्रंथनिर्मितीमध्ये येणाऱ्या संपादन आणि प्रकाशनव्यवहाराचा परिचय होईल.
३. विद्यार्थी आपल्या आवडीप्रमाणे संपादन अथवा प्रकाशनव्यवहारांमध्ये जाण्याचा विचार करू शकतात.

४. ग्रंथनिर्मितीमध्ये जोडून येणाऱ्या ग्रंथखरेदी-विक्रीतील संधीचाही विद्यार्थी विचार करतील.

- Apply linguistic theory

१. विद्यार्थी ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेतील आजच्या व्यवहारासंबंधी सजग होतील.

२. साहित्य आणि भाषेच्या अभ्यासासोबत ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेतील विद्यार्थ्यांचा भाषिकदृष्ट्या अभ्यास सुरू होईल.

Course Content

Unit 1	मराठी ग्रंथ निर्मितिप्रक्रिया	lectures
	१. ग्रंथलेखन आणि ग्रंथनिर्मिती २. ग्रंथनिर्मितीचा ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्य ३. ग्रंथनिर्मितीची (प्रकाशन) प्रक्रिया अ. लेखक-प्रकाशक संपर्क व व्यवहार आ. प्रकाशक-लेखक करार इ. संपादकीय संस्कार ई. डीटीपी उ. मुद्रितशोधन ऊ. लेआऊट-डिझाईनिंग ऋ. चित्रकार आणि मुखपृष्ठ लृ. छपाई एँ. बांधणी/बाईडिंग ऐ. वितरण व विक्री	१०
Unit 2	मराठी ग्रंथ निर्मितिप्रक्रिया	lectures
	२. ग्रंथांचे घटक अ. सुरुवातीची पाने आ. मुख्य पुस्तक इ. शेवटची पाने	१०
Unit 3	मराठी ग्रंथ निर्मितिप्रक्रिया	lectures
	१. ग्रंथ प्रकार अ. ललित साहित्यपर ग्रंथ आ. शास्त्रीय ग्रंथ इ. माहितीपर ग्रंथ ई. संदर्भ ग्रंथ उ. ई – पुस्तके आणि बोलती पुस्तके (ई-बुक आणि ऑडिओ बुक)	१०

संदर्भ ग्रंथ:

१. पॉप्युलर रीतिपुस्तक - रामदास भटकळ/ मृदुला प्रभुराम जोशी
२. संपादन-स्वरूप व कौशल्ये - शरद गोगटे
३. प्रकाशन, संपादन आणि लेखनकौशल्ये - उज्ज्वला भोर
४. मराठी ग्रंथप्रकाशनाची २०० वर्षे – शरद गोगटे
५. मुद्रणपर्व – दीपक घारे
६. मराठी ग्रंथमुद्रणाची वाटचाल – शं. गो. तुळपुळे
७. सदानंदयात्रा – सदानंद भटकळ
८. ग्रंथव्यवहार – अ. ह. लिमये
९. मराठी ग्रंथप्रकाशनाचे स्वरूप: प्रेरणा व परंपरा – अ. ह. लिमये

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
First Year of B.A.
(2023 Course under NEP 2020)

IKS

तिसरे सत्र

Course Code : 23ArMar3901

Course Name : मराठी भाषा, साहित्यातील ज्ञानपरंपरा (प्रारंभ ते मध्ययुगीन काळ)

Teaching Scheme: TH: 2 Hours/Week

Credit 02

Examination Scheme: CIA : 20 Marks

End-Sem : 30 Marks

Course Objectives:

१. भाषा, साहित्य आणि ज्ञानव्यवहार परस्परसंबंधांची चर्चा करणे.
२. भाषा आणि साहित्य व्यवहाराकडे ज्ञानप्रणाली म्हणून पाहणे.
३. मराठी भाषेच्या उदय-विस्ताराचा (स्थित्यंताराचा) अभ्यास करणे.
४. प्राचीन भारतीय ज्ञानपरंपरा मराठी भाषा आणि साहित्याच्या अनुषंगाने ध्यानात घेणे.
५. आजच्या मराठी भाषेचे स्वरूप आणि त्यावरील प्राचीन भारतीय ज्ञानपरंपरेचा प्रभाव स्पष्ट करणे.

Course Outcomes:

१. भाषा, साहित्य आणि ज्ञाननिर्मितीचा परस्परसंबंध स्पष्ट होईल.
२. भाषेचा विकासक्रम आणि ज्ञानव्यवहारांची परंपरा अधोरेखित होईल.
३. मराठी भाषा आणि इतर भाषांच्या सहसंबंधाची जाणीव होईल.

४. भाषा, मराठी भाषेची निर्मिती आणि वाढ हीच मूळात एक ज्ञानपरंपरा आहे याचे आकलन होईल.

Course Content

Unit 1	भाषा, साहित्य आणि ज्ञाननिर्मिती	lectures
	१. भाषा, साहित्य आणि ज्ञानव्यवहार २. भाषा, मराठी भाषा आणि मराठी साहित्य	०५
Unit 2	मराठी भाषेचा उदय-विकास आणि ज्ञानपरंपरा	Lectures
	१. भाषा आणि मराठी भाषेच्या उत्पत्तीविषयक विविध उपपत्ती २. मराठी भाषा आणि आर्यभारतीय भाषाकुल (संस्कृत, पाकृत इ. भाषांशी मराठी भाषेचा संबंध) ३. मराठी भाषा आणि द्रविडी भाषाकुल (तमिळ, तेलगू, कन्नड या भाषांचा प्रभाव) ४. मराठी भाषेच्या उत्पत्तीविषयक नवे सिद्धांत ५. मराठी भाषा, मराठी मौखिक साहित्य आणि ज्ञानपरंपरा	१५
Unit 3	मराठी साहित्य आणि ज्ञानपरंपरा	lectures
	१. प्राचीन, मध्ययुगीन मराठी लिखित आणि ज्ञानपरंपरा: अ. गाथासप्तशती, ब. महानुभाव साहित्य क. संत साहित्य २. मराठी भाषा, साहित्यातील ज्ञानपरंपरा आणि आधुनिक महाराष्ट्राची जडणघडण	१०

संदर्भ ग्रंथ:

१. ना. गो. कालेलकर - भाषा आणि संस्कृती
२. ना. गो. कालेलकर - भाषा: इतिहास आणि भूगोल
३. कुलकर्णी कृ. पा. - मराठी भाषा: उद्गम आणि विकास
४. खैरे विश्वनाथ - मराठी भाषेचे मूळ
५. ग्रामोपाध्ये गं.बा. - भाषाविचार आणि मराठी भाषा
६. मंगरुळकर अरविंद आणि कृष्ण अर्जुनवाडकर - मराठी घटना, रचना आणि परंपरा
७. मराठी भाषेचा इतिहास - गं. ना. जोगळेकर
८. महाराष्ट्र आणि मराठी भाषा - गं. ना. जोगळेकर
९. मराठीचे भाषाशास्त्र - स. द. वैद्य
१०. अभिजात मराठी भाषा समिती अहवाल - नागनाथ कोतापल्ले आणि इतर

११. सरदार, गं. बा. आणि इतर : महाराष्ट्र जीवन – परंपरा, प्रगती आणि समस्या, खंड १ आणि २, मे. जोशी आणि लोखंडे प्रकाशन, १९६०.
१२. काळे, कल्याण (संपा.) : निवडक भाषा आणि जीवन, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९८.
१३. केळकर, अशोक : मध्यमा-भाषा आणि भाषाव्यवहार, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९६.
१४. केळकर, अशोक : रुजुवात, लोकवाङ्मय प्रकाशन, मुंबई, २००८.
१५. अग्रवाल, वासुदेवशरण, प्राचीन भारतीय लोकधर्म, अहमदाबाद, १९६४.
१६. खरात महेश / अपिने गजानन (संपा.) : लोकसाहित्य जीवन आणि संस्कृती, (विश्वनाथ शिंदे गौरवग्रंथ) सायन प्रकाशन, पुणे, २०१७.
१७. ढेरे, रा. चिं. : लोकसाहित्य – शोध आणि समीक्षा, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००९.
१८. ढेरे, रा.चिं. : संतसाहित्य आणि लोकसाहित्य, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१९. बाबर, सरोजिनी, संपा. लोकसाहित्य : भाषा आणि संस्कृति, पुणे, १९६३.
२०. भागवत, दुर्गा : लोकसाहित्याची रूपरेषा, वरदा प्रकाशन, पुणे, १९७७.
२१. मांडे, प्रभाकर, लोकसाहित्याचे स्वरूप, औरंगाबाद, १९८९.
२२. शिंदे, विश्वनाथ : लोकसाहित्यमीमांसा, भाग १ आणि २, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे .
२३. कुलकर्णी, श्री. रं. : प्राचीन मराठी गद्य : प्रेरणा आणि परंपरा, सिंधू प्रकाशन, मुंबई, १९७१.
२४. कोलते वि. भि. (संपा.) : लीळाचरित्र, म. रा. सा. सं. मंडळ, मुंबई, १९८२.
२५. बहिरट भा. पं./भालेराव अ. ज्ञा : वारकरी संप्रदाय – उदय व विकास, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७२.
२६. मंचरकर, र. बा. : धर्मसंप्रदाय आणि मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २०००.
२७. सरदार, गं. बा. : संतवाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती, म. सा. प., पुणे, १९६२.
२८. सुंठणकर, बा. र. महाराष्ट्रीयन संत मंडळाचे ऐतिहासिक कार्य, बेळगाव, १९४८.
२९. Danieis, C. L. Stevans, C. M. Ed. *Encyclopedia of Superstitions, Folklore, and the Occult Sciences of the World*, London, 1971.
३०. Dorson, Richard, Ed. *Folklore : Selected Essays*, Bloomington, 1972.
३१. Leach, Maria, Ed. *Dictionary of Folklore, Mythology and Legend*, New York, 1949.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous)
Shivajinagar, Pune - 5
B.A. (Marathi) Second Year
Semester – 3 - तिसरे सत्र
(2023 Course under NEP 2020)
Marathi Miner Mandatory (Paper 2)

Course Code : 23ArMarU3301

Course Name : मराठी ललितलेखन

Teaching Scheme : TH : 4 Hours/Week

Credit : 04

Examination Scheme : CIA : 40 Marks

End-Sem : 60 Marks

Course Objectives :

• **To Study :**

१. ललितलेखन या साहित्यप्रकाराचा अभ्यास करणे.
२. मराठी ललितलेखन परंपरेचा अभ्यास करणे.
३. ललितलेखन आणि इतर साहित्यप्रकारातील साम्य व भेद अभ्यासणे.
४. मराठीतील निवडक ललितलेखनाचा अभ्यास करणे.
५. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या ललितलेखनाच्या सहाय्याने ललितलेखन हा साहित्यप्रकार ध्यानात घेणे.
६. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या ललितलेखनाच्या सहाय्याने ललितलेखनाचे महत्त्व ध्यानात घेणे.

• **To learn :**

१. ललितलेखन या साहित्यप्रकाराधारे साहित्यप्रकार ही संकल्पना शिकणे.
२. मराठी ललितलेखन परंपरेच्या आधारे मराठी साहित्यलेखन परंपरा शिकणे.
३. मराठीतील महत्त्वपूर्ण ललितलेखनकारांच्या लेखनातील मध्यवर्ती सूत्र शिकणे.
४. ललितलेखन प्रक्रिया आणि विवेचनाची सूत्रे आशयाविष्काराच्या दृष्टीने शिकणे.

Course Outcomes :

On completion of the course, student will be able to :

• **Design**

१. विद्यार्थी ललितलेखनाच्या माध्यमातून साहित्यलेखन करू शकतील.
२. विद्यार्थी मराठी ललितलेखन परंपरेचा अन्वयार्थ लावण्यास शिकतील.
३. विद्यार्थी प्रत्यक्ष ललितलेखन करतील.
४. विद्यार्थ्यांच्या साहित्य (ललितलेखन) विश्लेषणाच्या कक्षा रुंदावतील.
५. मराठी भाषा आणि साहित्यासंबंधी रुची निर्माण होईल.
६. ललितलेखनाचे मूल्यांकन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

• **Apply linguistic theory**

१. विद्यार्थी ललितलेखनातील वातावरण, प्रदेश या अनुषंगाने भाषेतील बदलाचे निरीक्षण करू शकतील.

२. विद्यार्थी साहित्याची चिकित्सा भाषा आणि बोलींच्या आधारे करण्यास शिकतील.
३. विद्यार्थी लिंग, वय आणि सामाजिक परिस्थिती यांचा साहित्य, पर्यायाने सामाजिक व्यवहारांवर होणारे बदल समजून घेण्यास शिकतील.
४. विद्यार्थ्यांस स्थूलपणे मराठी साहित्य, मराठी भाषा आणि मराठी संस्कृती यांचा क्रमशः परिचय आणि आकलन होईल.

Course Content

घटक क्रमांक	साहित्यप्रकार आणि ललितलेखन	एकूण तास
१.	१. साहित्यप्रकार : संकल्पना परिचय २. ललितलेखन : साहित्यप्रकार परिचय ३. ललितलेखन आणि इतर साहित्यप्रकार	१०
घटक क्रमांक	ललितलेखन : स्वरूप, लेखन परंपरा आणि वैशिष्ट्ये	एकूण तास
२.	१. मराठी ललितलेखनाचे स्वरूप : १. ललितलेखनाचे घटक २. ललितलेखनाचे प्रकार २. मराठी ललितलेखनाची परंपरा ३. मराठी ललितलेखनाची वैशिष्ट्ये	१०
घटक क्रमांक	ललितलेखनाचा अभ्यास : पेबल्स - समीर नेल्लेकर	एकूण तास
३.	१. पेबल्स या ललितलेखनातील आशयसूत्रे	१०
घटक क्रमांक	ललितलेखनाचा अभ्यास : पेबल्स - समीर नेल्लेकर	एकूण तास
४.	१. पेबल्स या ललितलेखनातील कालावकाश	१०
घटक क्रमांक	ललितलेखनाचा अभ्यास : पेबल्स - समीर नेल्लेकर	एकूण तास
५.	१. पेबल्स या ललितलेखनातील व्यक्तिचित्रे	१०
घटक क्रमांक	ललितलेखनाचा अभ्यास : पेबल्स - समीर नेल्लेकर	एकूण तास
६.	१. पेबल्स या ललितलेखनातील शैलीविशेष	१०

संदर्भ ग्रंथ:

१. समीर नेल्लेकर, पेबल्स, अभिरुची पब्लिकेशन्स पुणे, २०२४.
२. आनंद यादव, ललितलेखनाचे तात्त्विक स्वरूप आणि मराठी लघुनिबंधाचा इतिहास, प्रथमावृत्ती पुणे, १९९६.
३. ना. सी. फडके, प्रतिभासाधन आवृत्ती दहावी, पुणे, १९७०.
४. गंगाधर गाडगीळ, पाण्यावरची अक्षरे, प्रथमावृत्ती, पुणे, १९७९.
५. प्र. न. जोशी, निबंध शास्त्र व कला, प्रथमावृत्ती, पुणे, १९६०.
६. अ. ना. देशपांडे, आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग २ प्रथमावृत्ती पुणे, १९८१.

७. प्रा. म.द. हातकणंगलेकर, वाङ्मयीन शैली आणि तंत्र, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, २००८.
८. बालशंकर दोपांडे, ललित लेखनाचे तंत्र, साहित्य रसमाला, मुंबई, १९८३.
९. वि. शं. चौधुले, मुक्तगद्य-संकल्पना आणि उपयोजन, मॅजेस्ट्रिट प्रकाशन मुंबई, २००८.
१०. मराठी निबंध उद्गमन आणि विकास-डॉ. गिरीश मोरे, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, २००९

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
UG S.Y.B.A. of (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
तृतीय सत्र
OE (Theory)

Course Code : 23ArMarU3401

Course Name : नाटक आणि चित्रपट : आस्वाद आणि परीक्षण

Teaching Scheme : TH: 2 Hours/Week

Credit : 2

Examination Scheme : CIA : 20 Marks

End-Sem : 30 Marks

Course Objectives:

To Study:

१. मराठी साहित्यातील नाटक संकल्पना व स्वरूप समजावून देणे.
२. मराठी साहित्यातील लेखक नाटककार यांचा परिचय करून देणे
३. विद्यार्थ्यांमध्ये मातृभाषा राष्ट्रीय एकात्मता मानवी मूल्यांविषयी जाणीव करून देणे.
४. चित्रपट आणि नाटक यांचा तुलनात्मक दृष्टिकोन निर्माण करून देणे.
५. चित्रपट आणि माध्यमांतर स्वरूप स्पष्ट करणे.
६. नाटक आणि चित्रपट यांच्या संदर्भातील आस्वाद आणि परीक्षण प्रक्रिया स्पष्ट करून देणे.

To Learn:

१. विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव देणे.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये नाटक व चित्रपटांच्या माध्यमांतरात अभिरुची निर्माण करणे.
३. नाटक व चित्रपटाचे संहितालेखन समजावून देणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

Design:

१. विद्यार्थ्यांना भाषिक आविष्काराची रूपे समजतील.
२. विद्यार्थ्यांना मराठी साहित्यातील नाटक व चित्रपटाची परंपरा लक्षात येईल.
३. विद्यार्थ्यांना मराठी साहित्यातील नाटक व चित्रपटात अभिरुची निर्माण होईल .

४. नाटक व चित्रपटाचा तुलनात्मकदृष्ट्या मूल्यनिर्णय देईल.
५. विद्यार्थ्यांची संहितालेखन कौशल्ये विकसित होतील.
६. विद्यार्थी आस्वाद आणि परीक्षणात रस घेईल .

To Linguistic Theory:

१. नाटक चित्रपट माध्यमांतराचे स्वरूप लक्षात येईल.
२. नाटक आणि चित्रपट यांची तुलनात्मक दृष्टिकोनातून मांडणी करेल.
३. आस्वाद, परीक्षण, समीक्षा या संकल्पना कळतील.

Course Contents

घटक	कलाप्रकार : नाटक आणि चित्रपट	lectures
१.	नाटक आणि चित्रपट : संकल्पना आणि स्वरूप अ. नाटक १. नाटकाची संहिता. २. रंगभूमीवरील सादरीकरण आ. चित्रपट १. पटकथा २. चित्रपट निर्मिती	१०
२.	नाटक आणि चित्रपट : आस्वादप्रक्रिया १. नाटकाच्या आस्वादप्रक्रियेची सूत्रे आणि विचार २. नाटकाची संहिता, सादरीकरण, नैपथ्यरचना , प्रकाश योजना, संवादकौशल्य ३. चित्रपटाच्या आस्वादप्रक्रियेची सूत्रे आणि विचार ४. चित्रपट माध्यम: मनोरंजन, सामाजिक-सांस्कृतिक पैलू ५. चित्रपट तंत्र व आशय विषयक घटक ६. पटकथा- संवाद, चित्रपटाचे संगीत, अभिनय, ध्वनी-प्रकाशयोजना, वेशभूषा, संकलन, संपादन	१०
३.	नाटक आणि चित्रपट : परीक्षण अ. नाटक १. नाटक संहिता २. दिग्दर्शन ३. अभिनय २. नाटक परंपरेतील वेगळेपण आ. चित्रपट	१०

	१. चित्रपट पटकथा	
	२. दिग्दर्शन	
	३. अभिनय	
	४. चित्रपट परंपरेतील वेगळेपण	

संदर्भ ग्रंथ :

१. नाटककाराची कला - जी.बी. प्रिस्ले
२. संपादन : स्वरूप आणि कार्य - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
३. बातमीची कार्यक्षेत्रे संपादक - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त संगीत समीक्षा विद्यापीठ, नाशिक
४. भारतीय रंगभूमी - आद्य रंगाचार्य, नॅशनल बुक ट्रस्ट.
५. खेळ नाटकाचा - राजीव नाईक, मौज प्रकाशन.
६. अभिनय शास्त्र स्टानिस्लावस्की, अनुवाद - व. ह. गोळे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
७. बापट उवाच - संपा. बाळासाहेबगुंजाळ (वाङ्मयसेवा, नाशिक रोड)
८. दूरदर्शनसाठी लेखन - केशव केळकर
९. गीतयात्री - माधव मोहोळकर, मौज प्रकाशन
१०. संगीत शास्त्राचा अभ्यास - बी. आर. देवधर
११. थोर संगीतकारांची परंपरा - बी. आर. देवधर
१२. मराठी कादंबऱ्यांची नाट्यरूपांतरणे, कल्पना कामत, पॉप्युलर प्रकाशन,
१३. सिनेमाची भाषा - मनिषा कावतकर, उन्मेष प्रकाशन, पुणे. १९९८.
१४. दृश्यकला आणि साहित्य - वसंत आबाजी डहाके, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई, २०१३.
१५. साहित्यकृतीचे माध्यमान्तर- राजेंद्र थोरात / आशुतोष कसबेकर (संपा.), संस्कृती प्रकाशन, पुणे, २०१७.
१६. कुंकू ते दुनियादारी - राजेंद्र थोरात, चपराक प्रकाशन, पुणे, २०१९.
१७. चित्रपटाचे सौंदर्यशास्त्र, सुषमा दातार (अनु.), लोकवाङ्मयगृह, मुंबई, २०११.
१८. सिनेमा : एक अभ्यास, हर्षदा वेदपाठक, गमभन प्रकाशन, मुंबई, २०१५.
१९. मराठी चित्रपटाची पटकथा, अनिल सपकाळ, अनुबंध प्रकाशन, पुणे, २०१२.
२०. ललित (दृश्यकला विशेषांक) सप्टेंबर, २०१३.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous)
Shivajinagar, Pune - 5
B.A. (Marathi) Second Year
Semester - 4 - चौथे सत्र
(2023 Course under NEP 2020)
Marathi Major Mandatory (Paper 5)

Course Code : 23ArMarU4101

Course Name : आधुनिक मराठी चरित्र

Teaching Scheme : TH : 4 Hours/Week

Credit : 04

Examination Scheme : CIA : 40 Marks

End-Sem : 60 Marks

Course Objectives :

• **To Study :**

१. चरित्र या साहित्यप्रकाराचा अभ्यास करणे.
२. मराठी चरित्रलेखन परंपरेचा अभ्यास करणे.
३. चरित्र आणि इतर साहित्यप्रकारातील साम्य व भेद अभ्यासणे.
४. मराठीतील निवडक चरित्राचा अभ्यास करणे.
५. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या चरित्राच्या सहाय्याने चरित्र हा साहित्यप्रकार ध्यानात घेणे.

६. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या चरित्राच्या सहाय्याने चरित्रलेखनाचे महत्त्व ध्यानात घेणे.
७. चरित्र आणि आत्मचरित्र यातील साम्य भेद लक्षात घेता येईल.

• **To learn :**

१. चरित्र या साहित्यप्रकाराधारे साहित्यप्रकार ही संकल्पना शिकणे.
२. मराठी चरित्रलेखन परंपरेच्या आधारे मराठी साहित्यलेखन परंपरा शिकणे.
३. मराठीतील महत्त्वपूर्ण चरित्रकारांच्या लेखनातील मध्यवर्ती सूत्र शिकणे.
४. चरित्रलेखनप्रक्रिया आणि विवेचनाची सूत्रे आशयाविष्काराच्या दृष्टीने शिकणे.

Course Outcomes :

On completion of the course, student will be able to :

• **Design**

१. विद्यार्थी चरित्राच्या माध्यमातून साहित्यलेखन करू शकतील.
२. विद्यार्थी मराठी चरित्रलेखन परंपरेचा अन्वयार्थ लावण्यास शिकतील.
३. विद्यार्थी प्रत्यक्ष चरित्रलेखन करतील.
४. विद्यार्थ्यांच्या साहित्य (चरित्र) विश्लेषणाच्या कक्षा रुंदावतील.
५. मराठी भाषा आणि साहित्यासंबंधी रूची निर्माण होईल.
६. चरित्राचे मूल्यांकन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

• **Apply linguistic theory**

१. विद्यार्थी चरित्रातील वातावरण, प्रदेश या अनुषंगाने भाषेतील बदलाचे निरीक्षण करू शकतील.
२. साहित्याची चिकित्सा भाषा आणि बोलींच्या आधारे करण्यास शिकतील.
३. लिंग, वय आणि सामाजिक परिस्थिती यांचा साहित्य, पर्यायाने सामाजिक व्यवहारांवर होणारे बदल समजून घेण्यास शिकतील.
४. विद्यार्थ्यांस स्थूलपणे मराठी साहित्य, मराठी भाषा आणि मराठी संस्कृती यांचा क्रमशः परिचय आणि आकलन होईल.

Course Content

घटक क्रमांक	साहित्यप्रकार आणि चरित्र	एकूण तास
१.	१. साहित्यप्रकार : संकल्पना परिचय २. चरित्र : साहित्यप्रकार परिचय ३. चरित्र आणि इतर साहित्यप्रकार	१०
घटक क्रमांक	चरित्र : स्वरूप, लेखन परंपरा आणि वैशिष्ट्ये	एकूण तास
२.	१. मराठी चरित्रलेखनाचे स्वरूप : १. चरित्राचे घटक २. चरित्राचे प्रकार २. मराठी चरित्रलेखनाची परंपरा ३. मराठी चरित्रलेखनाची वैशिष्ट्ये	१०

घटक क्रमांक	चरित्राचा अभ्यास : सॉक्रेटिस - डॉ. नीता पांढरीपांडे	एकूण तास
३.	१. सॉक्रेटिस या चरित्रातील व्यक्तिचित्रण	१०
घटक क्रमांक	चरित्राचा अभ्यास : सॉक्रेटिस - डॉ. नीता पांढरीपांडे	एकूण तास
४.	१. सॉक्रेटिस या चरित्रातील घटना व प्रसंग	१०
घटक क्रमांक	चरित्राचा अभ्यास : सॉक्रेटिस - डॉ. नीता पांढरीपांडे	एकूण तास
५.	१. सॉक्रेटिस या चरित्रातील निवेदन व भाषाशैली	१०
घटक क्रमांक	चरित्राचा अभ्यास : सॉक्रेटिस - डॉ. नीता पांढरीपांडे	एकूण तास
६.	१. सॉक्रेटिस या चरित्राचे वाङ्मयीन मूल्यमापन	१०

संदर्भ ग्रंथ:

१. सॉक्रेटिस, नीता पांढरीपांडे, साकेत प्रकाशन.
२. प्रदक्षिणा: खंड १ आणि २ – संपा. अनिरुद्ध कुलकर्णी.
३. कऱ्हाडे स.दा. 'चरित्र आणि आत्मचरित्र', लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, प्र.आ.१९७६.
४. 'मराठी विश्वकोष खंड' प्रकाशन महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ, मुंबई, प्र.आ.१९७६.
५. कऱ्हाडे स.दा. 'चरित्र आणि आत्मचरित्र', साहित्यरूप प्रकाशन.
६. जोशी अ. म. 'चरित्र वाङ्मय', प्रदक्षिणा खंड पहिला, संपा. अनिरुद्ध कुलकर्णी, कॉटिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, प्र.आ. १९४१.
७. बोरगावकर व. दा. 'प्राचीन मराठीतील चरित्रलेखन', कॉटिनेन्टल प्रकाशन पुणे.
८. देसाई व लिमये, 'चरित्र आणि आत्मचरित्रे', फडके बुकसेलर्स, कोल्हापूर, प्र.आ. १९७६.
९. मालशे मिलिंद, 'साहित्यप्रकाराचा अभ्यास', साहित्याचा अभ्यास, पुणे, २००३.

Progressive Education Society's

Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous)

Shivajinagar, Pune - 5

B.A. (Marathi) Second Year

Semester - 4 - चौथे सत्र

(2023 Course under NEP 2020)

Marathi Major Mandatory (Paper 8)

Course Code : 23ArMarU4102

Course Name : साहित्यप्रकार : प्रवासवर्णन

Teaching Scheme: TH: 2 Hours/Week

Credit : 02

Examination Scheme: CIA : 20 Marks

End-Sem : 30 Marks

Course Objectives:

- To Study :

१. प्रवासवर्णन या साहित्यप्रकाराचा अभ्यास करणे.
२. मराठी प्रवासवर्णन लेखन परंपरेचा अभ्यास करणे.
३. प्रवासवर्णन आणि इतर साहित्यप्रकारातील साम्य व भेद अभ्यासणे.
४. मराठीतील निवडक प्रवासवर्णनाचा अभ्यास करणे.
५. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या प्रवासवर्णनाच्या सहाय्याने प्रवासवर्णन हा साहित्यप्रकार ध्यानात घेणे.
६. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या प्रवासवर्णनाच्या सहाय्याने प्रवासवर्णन लेखनाचे महत्त्व ध्यानात घेणे.

● **To learn :**

१. प्रवासवर्णन या साहित्यप्रकाराधारे साहित्यप्रकार ही संकल्पना शिकणे.
२. मराठी प्रवासवर्णनलेखन परंपरेच्या आधारे मराठी साहित्यलेखन परंपरा शिकणे.
३. मराठीतील महत्त्वपूर्ण प्रवासवर्णनाच्या लेखनातील मध्यवर्ती सूत्र शिकणे.
४. प्रवासवर्णनालेखनप्रक्रिया आणि विवेचनाची सूत्रे आशयाविष्काराच्या दृष्टीने शिकणे.

Course Outcomes :

On completion of the course, student will be able to :

● **Design**

१. विद्यार्थी प्रवासवर्णनाच्या माध्यमातून साहित्यलेखन करू शकतील.
२. विद्यार्थी मराठी प्रवासवर्णनालेखन परंपरेचा अन्वयार्थ लावण्यास शिकतील.
३. प्रत्यक्ष प्रवासवर्णनालेखन करतील.
४. विद्यार्थ्यांच्या साहित्य (प्रवासवर्णन) विश्लेषणाच्या कक्षा रुंदावतील.
५. मराठी भाषा आणि साहित्यासंबंधी रूची निर्माण होईल.
६. प्रवासवर्णनाचे मूल्यांकन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

● **Apply linguistic theory**

१. विद्यार्थी प्रवासवर्णनातील वातावरण, प्रदेश या अनुषंगाने भाषेतील बदलाचे निरीक्षण करू शकतील.
२. साहित्याची चिकित्सा भाषा आणि बोलींच्या आधारे करण्यास शिकतील.
३. लिंग, वय आणि सामाजिक परिस्थिती यांचा साहित्य, पर्यायाने सामाजिक व्यवहारांवर होणारे बदल समजून घेण्यास शिकतील.
४. विद्यार्थ्यांस स्थूलपणे मराठी साहित्य, मराठी भाषा आणि मराठी संस्कृती यांचा क्रमशः परिचय आणि आकलन होईल.

Course Content

घटक क्रमांक	साहित्यप्रकार आणि प्रवासवर्णन	एकूण तास
१.	१. साहित्यप्रकार : संकल्पना परिचय २. प्रवासवर्णन : साहित्यप्रकार परिचय ३. प्रवासवर्णन आणि इतर साहित्यप्रकार	६

घटक क्रमांक	प्रवासवर्णनाचे अभ्यास : जलदिंडीची गोष्ट - डॉ. विश्वास येवले	एकूण तास
२.	१. जलदिंडीची गोष्ट : डॉ. विश्वास येवले	२४

संदर्भ ग्रंथ:

१. जलदिंडीची गोष्ट : डॉ. विश्वास येवले, सायन पब्लिकेशन पुणे.
२. प्रवासवर्णन एक वाङ्मयप्रकार, वसंत सावंत, प्र.आ. १९८७.
३. प्रवासवर्णन एक वाङ्मय प्रकार - वसंत सावंत, महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळ, मुंबई.
४. 'हिमालयातील प्रवास' - काका कालेकर (अनु. भाऊ धर्माधिकारी, पुणे)
५. 'वाटचाल', वा.ल. कुलकर्णी, मुंबई, १९५६.
६. 'साहित्याचे मानदंड', गंगाधर गाडगीळ, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८२.
७. 'वाङ्मयीन संज्ञा आणि संकल्पना कोश', जी आर. भटकळ.
८. 'जागतिकीकरण आणि मराठी साहित्य', संपा. डॉ. शरद गायकवाड, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
First Year of B.A.
(2023 Course under NEP 2020)

VSC

चौथे सत्र

Course Code : 23ArMarU4501

Course Name : ग्रंथ संपादन: स्वरूप आणि कौशल्ये

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week

Credit 02

Examination Scheme: CIA : 20 Marks

End-Sem : 30 Marks

Prerequisite Courses:

कोणत्याही शाखेतून बारावी उत्तीर्ण विद्यार्थी

Course Objectives:

- To Study
 १. ग्रंथ संपादनप्रक्रियेचा अभ्यास करणे.
 २. ग्रंथ संपादनप्रक्रियेमध्ये समाविष्ट असणाऱ्या अनेक व्यक्ती-संस्थांचा सहभाग घ्यानात घेणे.
 ३. मराठीतील संपादनप्रक्रियेचा इतिहास अभ्यासणे.
 ४. मराठी संपादनप्रक्रियेतील स्थित्यंतरे स्पष्ट करणे.
- To learn
 १. ग्रंथ संपादनप्रक्रिया आणि त्यासंबंधीच्या विविध गोष्टी शिकणे.
 २. मराठीतील ग्रंथ संपादनप्रक्रियेची परंपरा शिकणे.
 ३. ग्रंथ संपादनप्रक्रियेतील प्रारंभबिंदूवरील गोष्टी शिकणे.
 ४. ग्रंथ संपादनप्रक्रियेतील विविध टप्पे शिकणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

- Design
 १. विद्यार्थ्यांमध्ये ग्रंथ संपादनप्रक्रियेचा विश्वास तयार होईल.
 २. ग्रंथनिर्मितीमध्ये येणाऱ्या संपादन आणि प्रकाशनव्यवहाराचा परिचय होईल.
 ३. विद्यार्थी आपल्या आवडीप्रमाणे संपादन अथवा प्रकाशनव्यवहारा कार्यरत होऊ शकतात.
 ४. ग्रंथ संपादनमध्ये जोडून येणाऱ्या ग्रंथखरेदी-विक्रीत व्यावसायिक म्हणून काम करू शकतात.
- Apply linguistic theory
 १. विद्यार्थी ग्रंथ संपादन प्रक्रियेतील आजच्या व्यवहारासंबंधी सजग होतील.
 २. साहित्य आणि भाषेच्या अभ्यासासोबत ग्रंथ संपादनप्रक्रियेतील विद्यार्थ्यांचा भाषिकदृष्ट्या अभ्यास सुरू होईल.

Course Content

Unit 1	ग्रंथसंपादन: स्वरूप आणि कौशल्ये	lectures
	१. ग्रंथसंपादनाचे स्वरूपविशेष २. ग्रंथसंपादनाचे प्रकार अ. संहिता संपादक आ. प्रकाशकीय संपादक	१०
Unit 2	ग्रंथसंपादन: स्वरूप आणि कौशल्ये	lectures
	ग्रंथ संपादकास आवश्यक गुण अ. कामाची आवड, व्यावसायिक दृष्टी व बांधिलकी आ. वाचन व व्यासंग इ. कल्पनाशक्ती व निर्णय क्षमता ई. भाषा व साहित्याचे सखोल ज्ञान उ. व्यापक, निकोप व वस्तुनिष्ठ दृष्टिकोन ऊ. चौफेर व तांत्रिक ज्ञान	१०

Unit 3	ग्रंथसंपादन: स्वरूप आणि कौशल्ये	lectures
	१. संपादकीय संस्कारातील टप्पे अ. संहितेसाठी प्रत्यक्ष कोणत्या स्वरूपाच्या संस्काराची गरज आहे याचा अंदाज घेणे. आ. संपादन करताना लेखकाशी अपेक्षित संवाद इ. मुख्य मजकुराचे संपादन ई. टिपा आणि तळटिपा यांचे संपादन उ. ग्रंथसूचीचे संपादन ऊ. तक्त्यांचे संपादन ऋ. सूचींचे संपादन २. संपादकीय खुणा	१०

संदर्भ ग्रंथ:

१. पॉप्युलर रीतिपुस्तक: रामदास भटकळ/ मृदुला प्रभुराम जोशी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
२. संपादन-स्वरूप व कौशल्ये: शरद गोगटे, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
३. ग्रंथ व्यक्तिमत्त्व: परंपरा आणि प्रयोग – अवधूत परळकर
४. मराठी ग्रंथमुद्रणाची वाटचाल – तुळपुळे शं. गो.
५. आधुनिक मराठी संहिताचिकित्सा – धोंड म. वा.
६. संपादक आणि संपादकीय – एकनाथ पोतदार
७. सदानंदयात्रा – सदानंद भटकळ
८. ग्रंथव्यवहार – लिमये अ. ह.
९. मराठी ग्रंथप्रकाशनाचे स्वरूप: प्रेरणा व परंपरा – लिमये अ. ह.
१०. ग्रंथवर्णन आणि ग्रंथसूची – लेले रा. के.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous)
Shivajinagar, Pune - 5
B.A. (Marathi) Second Year
Semester - 4 - चौथे सत्र
(2023 Course under NEP 2020)
Marathi Miner Mandatory (Paper 3)

Course Code : 23ArMarU4301

Course Name : साहित्यप्रकार आत्मचरित्र

Teaching Scheme : TH : 4 Hours/Week

Credit : 04

Examination Scheme : CIA : 40 Marks

End-Sem : 60 Marks

Course Objectives :

• **To Study :**

१. आत्मचरित्र या साहित्यप्रकाराचा अभ्यास करणे.
२. मराठी आत्मचरित्रलेखन परंपरेचा अभ्यास करणे.
३. आत्मचरित्र आणि इतर साहित्यप्रकारातील साम्य व भेद अभ्यासणे.
४. मराठीतील निवडक आत्मचरित्राचा अभ्यास करणे.
५. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या आत्मचरित्राच्या सहाय्याने आत्मचरित्र हा साहित्यप्रकार ध्यानात घेणे.
६. अभ्यासक्रमासाठी निश्चित केलेल्या आत्मचरित्राच्या सहाय्याने आत्मचरित्रलेखनाचे महत्त्व ध्यानात घेणे.

• **To learn :**

१. आत्मचरित्र या साहित्यप्रकाराधारे साहित्यप्रकार ही संकल्पना शिकणे.
२. मराठी आत्मचरित्रलेखन परंपरेच्या आधारे मराठी साहित्यलेखन परंपरा शिकणे.
३. मराठीतील महत्त्वपूर्ण आत्मचरित्रकारांच्या लेखनातील मध्यवर्ती सूत्र शिकणे.
४. आत्मचरित्रलेखन प्रक्रिया आणि विवेचनाची सूत्रे आशयाविष्काराच्या दृष्टीने शिकणे.

Course Outcomes :

On completion of the course, student will be able to :

• **Design**

१. विद्यार्थी आत्मचरित्राच्या माध्यमातून साहित्यलेखन करू शकतील.
२. विद्यार्थी मराठी आत्मचरित्रलेखन परंपरेचा अन्वयार्थ लावण्यास शिकतील.
३. विद्यार्थी प्रत्यक्ष आत्मचरित्रलेखन करतील.
४. विद्यार्थ्यांच्या साहित्य (आत्मचरित्र) विश्लेषणाच्या कक्षा रुंदावतील.
५. मराठी भाषा आणि साहित्यासंबंधी रूची निर्माण होईल.
६. आत्मचरित्राचे मूल्यांकन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

● **Apply linguistic theory**

१. विद्यार्थी आत्मचरित्रातील वातावरण, प्रदेश या अनुषंगाने भाषेतील बदलाचे निरीक्षण करू शकतील.
२. विद्यार्थी साहित्याची चिकित्सा भाषा आणि बोलींच्या आधारे करण्यास शिकतील.
३. विद्यार्थी लिंग, वय आणि सामाजिक परिस्थिती यांचा साहित्य, पर्यायाने सामाजिक व्यवहारांवर होणारे बदल समजून घेण्यास शिकतील.
४. विद्यार्थ्यांस स्थूलपणे मराठी साहित्य, मराठी भाषा आणि मराठी संस्कृती यांचा क्रमशः परिचय आणि आकलन होईल.

Course Content

घटक क्रमांक	साहित्यप्रकार आणि आत्मचरित्र	एकूण तास
१.	१. साहित्यप्रकार : संकल्पना परिचय २. आत्मचरित्र : साहित्यप्रकार परिचय ३. आत्मचरित्र आणि इतर साहित्यप्रकार	१०
घटक क्रमांक	आत्मचरित्र : स्वरूप, लेखन परंपरा आणि वैशिष्ट्ये	एकूण तास
२.	१. मराठी आत्मचरित्रलेखनाचे स्वरूप : १. आत्मचरित्राचे घटक २. आत्मचरित्राचे प्रकार २. मराठी आत्मचरित्रलेखनाची परंपरा ३. मराठी आत्मचरित्रलेखनाची वैशिष्ट्ये	१०
घटक क्रमांक	आत्मचरित्राचा अभ्यास : भुरा - शरद बाविस्कर	एकूण तास
३.	१. भुरा या आत्मचरित्रलेखनातील व्यक्तिचित्रण	१०
घटक क्रमांक	आत्मचरित्राचा अभ्यास : भुरा	एकूण तास
४.	१. भुरा या आत्मचरित्रलेखनातील घटना व प्रसंग	१०
घटक क्रमांक	आत्मचरित्राचा अभ्यास : भुरा	एकूण तास
५.	१. भुरा या आत्मचरित्रलेखनातील निवेदन व भाषाशैली	१०
घटक क्रमांक	आत्मचरित्राचा अभ्यास : भुरा	एकूण तास
६.	१. भुरा या आत्मचरित्रलेखनातील वाङ्मयीन मूल्यमापन	१०

संदर्भ ग्रंथ :

१. भुरा, शरद बाविस्कर, लोकवाङ्मय प्रकाशन.
२. प्रदक्षिणा: खंड १ आणि २ – संपा. अनिरुद्ध कुलकर्णी
३. चरित्र-आत्मचरित्र, अ.म. जोशी
४. चरित्र-आत्मचरित्र - जान्हवी संत

५. चरित्र-आत्मचरित्र, सदा कहाडे
६. आत्मचरित्र मराठी विश्वकोश, खंड २ मधील रा.ग.जाधव यांचे टिपण.
७. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ५-भाग-२, संपा. रा.श्री. जोग.
८. आत्मचरित्र मीमांसा, आनंद यादव
९. शरसंधान, विलास थोरात, सुविधा प्रकाशन, पुणे
१०. २० व्या शतकातील मराठी आत्मचरित्र, उषा हस्तक
११. मराठीतील स्त्रीलेखिका : चिंता आणि चिंतन, भालचंद्र फडके,
१२. स्त्रियांची आत्मचरित्रे : स्त्रीवादी शोध, शोभा पाटील
१३. दलितांची आत्मकथने : संकल्पना व स्वरूप, वासुदेव मुलाटे
१४. आत्मसंवाद, संपा. आर. के. देवरे, रवींद्र ठाकूर, रवींद्र कडू
१५. प्रदक्षिणा खंड १ व २, कॉटिनेंटल प्रकाशन, पुणे.
१६. आधुनिक मराठी वाङ्मयातील स्त्रियांची आत्मचरित्रे, विमल भालेराव, साहित्यप्रसार केंद्र, नागपूर.
१७. दलित स्त्रियांची आत्मकथने : स्वरूप आणि चिकित्सा, मनोहर जाधव.
१८. वसंत बापटांचे गद्यसाहित्य : आकलन आणि आस्वाद, बाळासाहेब गुंजाळ, वाङ्मयसेवा प्रकाशन, नाशिक
१९. स्त्री आत्मकथन, संपा. चंद्रकुमार नलगे, गंगाधर पाननावणे.
२०. चरित्र-आत्मचरित्र : तंत्र आणि इतिहास, अ. म. जोशी
२१. बापटांचे गद्यसाहित्य : आशय आणि आस्वाद, बाळासाहेब गुंजाळ, मयसेवा प्रकाशन, नाशिक
२२. मराठी लेखिका : चिंता आणि चिंतन, भालचंद्र फडके

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 2 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
Semester - 4 चौथे सत्र
Major Paper 1(Theory)

Course Code : 23ArMarU4401

Course Name : प्रशासनिक मराठी

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week

Credit 02

Examination Scheme: CIA : 50 Marks

End-Sem : 50 Marks

Course Objectives:

To Study:

१. प्रशासनिक मराठी लेखनाची कल्पना ध्यानात घेणे.
२. प्रशासनिक मराठी अंतर्गत येणाऱ्या विविध प्रारूपांचा परिचय करून घेणे.
३. प्रशासनिक मराठी भाषेच्या ओळख निर्माण करणे.
४. प्रशासनिक मराठी वापरातील तंत्रज्ञानाच्या वापर ध्यानात घेता, युनिकोड लेखनरूपाची ओळख निर्माण करणे.
५. कार्यालयीन इंग्रजी शब्दांना मराठी परिभाषा निर्मिती आणि वापर वाढविणे.
६. कार्यालयीन संपर्कमाध्यमाचे ज्ञान करून देणे.

To Learn:

१. प्रशासनिक व्यवहारातील विविध प्रकार शिकणे.
२. प्रशासनिक व्यवहाराची परिभाषा शिकणे.
३. नव्या लेखनतंत्रांशी आणि तंत्रज्ञानाशी निगडित गोष्टी शिकणे.
४. अर्ज, कार्यालयीन पत्रव्यवहार, मेल इ. गोष्टींशी निगडित बारकावे शिकणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

Design:

१. प्रशासनिक पातळीवर वापरल्या जाणाऱ्या मराठी लेखन आणि भाषेवर काम होईल.
२. नोकरी-व्यावसायाच्या संदर्भातून मराठी भाषा प्रत्यक्ष वापरणे सोपे होईल.
३. प्रशासनिक मराठीमधून युनिकोड लेखन प्रारूपाला गती येईल.
४. संगणक आणि मोबाईलद्वारे लेखनप्रक्रियेला गती येईल.
५. मराठी भाषेतील परिभाषा निर्मितीला आणि वापरला गती येईल.
६. कार्यालयीन पत्रव्यवहाराचे ज्ञान विकसित झाल्याने प्रत्यक्ष नोकरी आणि व्यावसायात त्याचा वापर होईल.

To Linguistic Theory :

१. विद्यार्थी अकादमीक भाषेसोबत व्यवहार भाषेत गतिमान होतील.

२. नियमित अभ्यासक्रमासोबत प्रत्यक्ष प्रशासनिक भाषेतील कामकाजाचे स्वरूप शिकतील.
३. व्यवहार भाषेतील कौशल्याच्या विकासामुळे त्यांना प्रत्यक्ष नोकरी-व्यवसायात प्रस्तुत भाषिक ज्ञानाचा वापर होईल.
४. परिभाषानिर्मितीचे महत्त्व आणि प्रक्रिया शिकतील.

Course Contents :

घटक क्र.	प्रशासनिक मराठी	एकूण तास
१.	१. कार्यालयीन अर्जलेखन २. टिप्पणीलेखन ३. माहितीपत्रक ४. घोषणापत्रक ५. निविदालेखन ६. कार्यालयीन पत्रव्यवहार ७. भाषांतर प्रक्रिया – पारिभाषिक शब्द कार्यालयीन इंग्रजी शब्दांना मराठी पर्यायी शब्द	१०
घटक क्र.	कार्यालयीन परिभाषा	एकूण तास
२.	१. कार्यालयीन परिभाषा २. भाषांतर प्रक्रिया – पारिभाषिक शब्द ३. कार्यालयीन इंग्रजी शब्दांना मराठी पर्यायी शब्द ४. कार्यालयीन पत्रव्यवहार	१०
घटक क्र.	युनिकोड लेखन प्रारूप	एकूण तास
३.	१. युनिकोड : स्वरूप आणि संकल्पना २. युनिकोड आणि प्रशासनिक मराठी भाषा ३. देवनागरी युनिकोड लेखन नियम ४. युनिकोडचे जागतिक महत्त्व	१०

संदर्भ ग्रंथ :

१. व्यावहारिक मराठी, डॉ. लीला गोविलकर, डॉ. जयश्री पाटणकर, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
२. व्यावहारिक मराठी, डॉ. सयाजीराजे मोकाशी, प्रा. रंजना नेमाडे
३. व्यवहारिक, उपयोजित मराठी आणि प्रसारमाध्यमांची कार्यशैली, संपादक डॉ. संदीप सांगळे.
४. व्यावहारिक मराठी, डॉ. ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.
५. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये, य.च.म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
६. व्यावहारिक मराठी, संपादक डॉ. स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
७. उपयोजित मराठी, डॉ. केतकी मोडक, प्रा. सुजाता शेणई, संतोष शेणई.
८. व्यावहारिक मराठी, डॉ. कल्याण काळे, डॉ. दत्तात्रय पुंडे, निराली प्रकाशन, पुणे.
९. प्रशासनिक मराठी भाषेचा विकास, गीता भागवत, राज्य मराठी विकास संस्था, मंबई,